

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus IV. De crimine falsi in aliis instrumentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

casum reservatum, quousque literæ eo obsignentur. Quia hæc falsificatio non debet intelligi de sigillo *materiali*, sed de *formali*, scilicet literarum sigillatione. Porro Falsarios literarum Apostolicarum, item falsò fabricantes literas Apostolicas, & falsò signantes supplicationes, in sexta censura bullæ Cœnæ, Suarez de Cenf. Disput. 21. S. 1. à n. 44. ità intelligit, ut comprehendant duplicem actionem; alteram quæ est falsificare literas Apostolicas, id est, à sincera veritate radendo, vel addendo, immutare: & falsas literas vero sigillo munire: alteram, quæ est falsarum literarum fabricatio, & gravior, quàm præcedens: & ideo gravius punitur extensâ poenâ ad fautores & defensores.

ARTICULUS. III.

De poenis statutis in falsantes literas Apostolicas.

¹⁰⁹⁶ Jure Canonico literas Apostolicas falsantes, sunt ipso jure excommunicati, cum suis fautoribus, & defensoribus, c. ad Falsariorum 7. h. t. ubi hæc poena extenditur ad scienter utentes ejusmodi falsis literis, eo tamen discrimine, ut si utentes sint Clerici, non sint excommunicati, sed priventur officiis, & beneficiis; Si autem Clerici ipsi dictas literas falsificent, ipso jure officiis privati sunt c. ad Falsariorum, ubi etiam dicitur ejusmodi falsantes esse degradandos & tradendos Curia seculari; puniendos poenis legalibus.

¹⁰⁹⁷ Not. autem r. poenas hujus Canonis afficere solum eos, qui falsant literas *Papæ*, non autem aliorum; quia clarè loquitur tantum de literis *Apostolicis*; & licet textus loquatur de *exercitibus* vitium falsi (ex quo aliqui volunt, non sufficere *unicum actum*) verius tamen esse oppositum; quia verbum *exercere*, etiam in dispositione poenali, verificatur in unico actu, ut patet ex *§. item lex Julia*, de adulteriis, Instit. de publicis judiciis. Farinacius cit. q. 151. à n. 31.

¹⁰⁹⁸ Not. 2. crimen falsi à Clerico commissi in literis Papalibus esse unum ex tribus casibus, in quibus de jure communi degradatur, & traditur Curia seculari, non expectatâ ejus incorrigibilitate. Sic Farinacius n. 4. Sed adverte ex Pirhing hic n. 25. §. *veram* poenam infligi Clericis solum illis, qui *per se* falsitatem exercent, Tom. V.

ut patet ex textu. Porro prædicta poenæ non extenduntur ad impetrantes literas subreptitias, vel obreptitias. Barbofa in c. 7. h. t. n. 5. Et in dubio quis falsitatem in litteris deprehensam commiserit? non præsumi commissam ab impetrante tales literas, si cognitâ falsitate iis uti destitit. c. *accedens* 8. h. t. ibi: *cum præsumi non debeat, quòd pro talibus literis, quæ facillè possunt obtineri, fraudem quis commiserit falsitatis, nec literis usus est, postquam eas falsas esse, cognovit*; juncta Gloss. in casu.

ARTICULUS IV.

De crimine falsi in aliis instrumentis.

¹⁰⁹⁹ Non est dubium, Notarium, qui conficit falsum instrumentum, falsarium esse, & ut talem puniri. 2. Eum, qui scienter producit tale instrumentum, vel eo utitur. L. *Majorem*. 4. C. ad Leg. Cornel. de falsis; 3. Si quid addat, quod verum non est; Sic Jul. Clar. §. *Falsum*. n. 19. vel si addat solennitates in instrumento, ut aliquid conficiat in re illicita, extra casus jure permisso. Similiter, ut falsarius puniendus est, qui testamentum, codicillum, vel aliud instrumentum, aut literas publicas, vel privatas, & ad aliud spectantes immutat, lacerat, vel comburit, delevit, dolosè celavit, vel suppressit L. 1. & 2. ff. ad Leg. Cornel. de falsis L. *licet* C. eodem. Item ille, qui se, vel illum, quem in sua potestate habet, in alieno testamento heredem, vel legatarium scribit L. 1. & 15. ff. ad Leg. Cornel. eodem.

Præter hæc notandum, falsarium esse, & ut talem puniri eum, qui alienum chirographum imitatus fuit. L. 23. ff. eod. qui rationes, tabulas, aut instrumentum aliquod rasurâ falsavit, aut signum amovit, L. 1. ff. eodem; qui signum adulterinum, seu falsum fecit, vel sculpsit, ac eodem literas sigillavit, L. 30. ff. eodem. Specialiter autem constitutum est, ut incidat in crimen falsi, qui aperit testamentum clausum, L. 2. ff. h. t. qui verò literas alienas, clausas, dolosè, cum alterius injuria ac damno aperit ac legit, crimen quidem falsi committit, ut ait gloss. in c. *cum olim* de offic. Judic. deleg. V. *Signatus* tamen punitur; cum ex eo non pervertatur veritas. Sylvester. V. *Falsarius*. q. 1.

Crimen falsi etiam committitur falsando

Gg 2

1101

falso sigillum Principis, juxta dicta in præced. Talis autem, si Clericus sit 1. deponitur verbaliter, c. 2. de poenis in 6. 2. Notatur impresso charactere, aliis in terrorem, glossâ hîc V. *characterem*. 3. Mititur in exilium; Abbas hîc n. 3. Committitur etiam, *falsando monetam*, quod fit si quis privatâ suâ autoritate, sine Imperatoris concessione, monetam cudit, licet aliàs probam, ac justî ponderis, appressâ figurâ seu signo Principis, qui illam cudi non fecit. Magis autem falsatur, si cendantur nummi falsi, ut stannei, vel cu-

prei, vel admixto metallo minoris valoris, vel tingendo, ut referant similitudinem argenti, vel radendo, vel vitiatam extendendo, &c. de quibus Julius Clar. *f. Falsum*. à n. 27. Si quis autem per errorem accipit monetam falsam, & adulteram, non propterea illi, citra peccatum licet, eam in alterum transferre, ut docet Petrus Navarra de restitut. l. 3. c. 1. n. 3 12. Zoësius hoc tit. n. 3. nam error suos tenere debet Authores, non autem alteri nocere.

QVÆSTIO XXI. IN TITULUM XXI. DE SORTILEGIIS.

1102

Sortilegia, seu *sortes* in genere dicuntur, cum aliquid eo sine fit, ut ejus eventu considerato, vel eveniat aliquid, vel occultum innotescat. Azor p. 1. L. 9.

c. 21. Sed juxta S. Thomam 2. 2. q. 95. a. 1. apud Gonzalez in c. 1. h. t. n. 8. *sortilegium* est, usurpare modo indebito prænuntiationem futurorum eventuum; id, quod est propriè juxta illud Isaïæ c. 42. *annuntiate, quæ ventura sunt, & sciemus, quia dñi estis vos*. Unde *sortilegium*, seu *divinatio* teste D. Hieronymo super Michæam, c. 3. *semper in malam partem accipitur*, & cit. D. Thomas a. 2. docet, esse *speciem superstitionis*, quod per illam homo ad aliquid cognoscendum assumat auxilium dæmonum, saltem tacitè, illum invocando, quatenus isti se ingerunt vanis inquisitionibus futurorum, ut mentes hominum implicent vanitate, quidquid enim procedit ex pacto, seu societate dæmonum, superstitiosum est, teste D. Augusti, l. 2. de doctrina Christi c. 20. præsertim, cum hoc studium ducat ad idololatriam, ut ait D. Clemens Constitut. Apostolic. c. 7.

1103

Ex sine intento per sortes, aliæ sunt *divinatoriæ*, aliæ *consultoriæ*. Sortes divinatoriæ sunt, ad futurum, vel occultum aliquid, quod naturaliter sciri non potest, cognoscendum. Hæ sortes superstitiosæ sunt, & omnino illicitæ, ut dicitur cap. *Si quis episcopus* c. *sortes* cum tribus sequen-

tibus c. *Episcopi* 26. q. 5. & c. 1. h. t. (ibi: *id tamen gravissimum fuit*) sive hæc sortilegia fiant invocatione dæmonum; sive codicibus, ut faciunt legentes aliquos versus psalterii; sive alio modo; quia revera sunt medium vanum, & profus inutile ad eum finem; & c. *si quis Clericus*, ead. causa, & quæst. ubi etiam in ejusmodi sortilegos aliæ poenæ statuuntur.

Nec obstat, sortibus divinatoriis quandoque usos varios, etiam sanctos, quorum exempla refert Gonzalez in c. 1. h. t. n. 5. 2. quod sortilegia non sint ab intrinseco mala; cum in quibusdam circumstantiis licitè facta sint, ut exponit idem à n. 5. cit. 3. quia sæpè continent solum vitium curiositatis, ut exponit D. Thomas 2. 2. q. 167. a. 1. Nam *ix*. nos loqui de sortilegiis, de prænuntiationibus futurorum *modo indebito*, seu *superstitioso*, qui communiter intervenit, præsertim apud simplices; quales non fuerunt apud sanctos Viros, qui speciali DEI instinctu, & Spiritûs Sancti monitione operati sunt, ut refert D. Augustinus supr. citatus; ex quo patet ad primum, ad secundum vero *sortilegium divinatorium*, non factum *divinativè*; sed solum inquirendo à DEO, ac ejus revelatione, prænotionem futuri, non esse intrinsecè malam; neque nos de hoc loqui; sed factum *divinativè*, nimirum cum indebita usurpatione cognitionis divinæ, hoc est, inquirendo prænotionem futuri, unde prænosci non potest; & hæ